

چتر فوتبال و ملیت

آر ش حسن پور

پژوهشگر مطالعات تصویری

نشانی از آن را بازجست. در حقیقت در این عکس‌ها دو عنصر ملیت و فوتبال مانند چتری فراگیر، طیف‌های سنی، فرهنگی و اجتماعی مختلف را حول هم جمع کرده است؛ فوتبال به‌عنوان یک آئین فراتر از هر تفکیک و تخصیص اجتماعی و ملیت به‌مثابه یک شناسه جمعی به واسطه عنصر پرچم. می‌توان گفت در اینجا فوتبال و پرچم چونان حلقه‌های وصلی هستند که به طرز اعجاب‌آوری قادرند شکاف‌ها و اختلاف‌های موجود را موقتاً یا به‌صورت مستمر کم کنند و از این حیث زمینه همگرایی و انسجام را فراهم آورند. در حقیقت در اینجا ورزش ملی امکان و ظرفیتی را فراهم آورده تا یک مای جمعی حول نام ایران شکل بگیرد تا به‌صورت واحد و همدلانه، قاب‌های ماندگار بسازند. در تمام عکس‌ها، هر جا چشم کار می‌کند نشان یا نمادی از هویت ایرانی هویدا است. عنصر دیگر در عکس‌ها حضور پررنگ دوربین است؛ دوربین‌های حرفه‌ای عکاسان خبری که از تماشاگران عکس می‌گیرند تا در حافظه خبری آن را ثبت و آرشیو کنند و دوربین‌های شخصی در قالب تلفن‌های هوشمند که برای سلفی گرفتن و عکس یادگاری هواداران یا انتشار استوری یا لایو از مسابقه و اتمسفر حاکم بر ورزشگاه و سکوها به هواداران کمک می‌رساند. در عکس‌ها آنطور که ما مشاهده می‌کنیم چیزی جز فضای ورزشی سالم و پویا و معطوف به ورزش قهرمانی وجود ندارد. ظرفیتی که سالیان و تلاش‌های بسیاری صورت گرفته تا در سال ۹۸ در نهایت به بار نشست. به یاد داریم که در طول همین مسابقه، صدای زنان بیش از مردان هوادار به گوش می‌رسید و این امر مقوله عدالت جنسیتی و لزوم اعتنا به آن را در سیاست فرهنگی اجتماعی پررنگ‌تر ساخت. حال با اندوختن این تجربه گرانبها بیش از گذشته می‌توان از قابلیت فوتبال و مقوله هواداری به منظور همگرایی فرهنگی و ملی بهره جست. بدان امید که روزی فضای حول فوتبال نزاکت و تمیزی خود را بازیابد و خانواده‌ها و قشرهای مختلف اجتماعی بتوانند بی دلمشغولی این فراغت شورمندانه را دنبال و پیگیری نمایند.

است نیز ترکیب مانتو و شال دارد اما همگی در یک امر اشتراک فرهنگی دارند و آن هویت ملی و هواداری از تیم ملی فوتبال ایران است. در حقیقت این تمایزهای اجتماعی و فرهنگی که ناظر به سبک زندگی و باورهای اجتماعی نیز می‌تواند باشد مانع از این همراهی و اتحاد زنانه و یکدست نشده است. زنان ایرانی با احترام به تفاوت‌های فرهنگی و اجتماعی در حمایت از نام مقدس کشور و تیم ملی

پوشش این دو تماشاگر از حیث فرم حجاب با هم تفاوت دارد. یکی از دختران جوان پوشش ژاکت و مانتو بر تن دارد و دختر جوان دیگر پوشش چادر و مقنعه. زنی که پشت سر این دو نفر قرار دارد و سرمست از حضور در ورزشگاه و نتیجه مسابقه است نیز ترکیب مانتو و شال دارد اما همگی در یک امر اشتراک فرهنگی دارند و آن هویت ملی و هواداری از تیم ملی فوتبال ایران است.

فوتبال همصدا شده‌اند و این امر رضایت عمیقی ایجاد ساخته است. در عکسی دیگر مشاهده می‌کنیم که زنی با پوشش چادر و مقنعه خوشرنگ در حال ترسیم پرچم روی صورت دختری جوان است. از شواهد امر برمی‌آید که در این عکس هنوز مسابقه آغاز نشده است اما هواداران در حال آماده‌سازی خود برای مسابقه هستند. پالت رنگی که در دست چپ هوادار است پهنه رنگینی را ساخته است که با جنس و سرشت فوتبال نیز قرابت دارد. فوتبال نیز هر امر متنوع و متکثری را حول خود گردهم می‌آورد و این ترکیب کلیتی تام و ویژه می‌سازد که در هیچ ورزش دیگری نمی‌توان

به صورتی که مهم‌تر از آنچه در زمین مسابقه حادث می‌شد؛ این حول‌وحوش و حاشیه مسابقه بود که از متن برجسته‌تر شد و این تاریخ بخصوص در حافظه ملی و تاریخ ایرانی حک شد.

همانطور که در عکس‌ها نیز مشاهده می‌شود طیف سنی هواداران زن حاضر در ورزشگاه را زنان جوان تا نسبتاً میانسال تشکیل می‌دهند و این امر گویای آن است که ورزش و مقوله هواداری نیز تابع احوالات سنی و دوره‌های زندگی است. نمای عکس خبری، متوسط و زاویه دوربین از پایین است و همین امر باعث شده تا ما از حال و هوای سوژه‌های عکس بیشتر آگاه شویم و دریابیم که آنان فضای غیرملوس ورزشگاه و نبض لحظه را در دست دارند. زنان در حال شادی و حمایت همه‌جانبه از تیم بوده و این شادابی و وجد ورزشی را با فریاد و لبخند رضایتی که بر صورت دارند عیان ساخته‌اند. دستان زنان تماشاگر به اهتزاز درآمده تا نشانی از قدرت و صلابت و پیروزمندی را به رخ بینندگان بکشند. آنچه در عکس‌ها بسیار به چشم می‌آید نشان‌های ملی یا بهتر است بگوییم نماد هویت ملی ایرانی است. این نماد حول پرچم هویت یافته است و یکسری از تماشاگران پرچم بزرگی از کشور را در دست دارند و با افتخار آن را بلند کرده‌اند. برخی دیگر از تماشاگران نیز پرچم را روی صورت خود ترسیم ساخته‌اند یا از البسه‌ای استفاده کرده‌اند که یکی از رنگ‌های پرچم را در خود منقش ساخته است. برای نمونه زن تماشاگری که از شدت خوشحالی و هیجان زدگی اشک در چشمانش حلقه زده است علاوه بر شال سبز، لباس سپید و کلاه سه رنگ و مچ‌بندی مزین به رنگ‌های پرچم ایران دارد. دختر جوان دیگری که تصادفاً کنار دختر هوادار قرار گرفته است با پوششی متمایز در همراهی با تیم ملی و تشویق جانانه در عکس مشهود است. پوشش این دو تماشاگر از حیث فرم حجاب با هم تفاوت دارد. یکی از دختران جوان پوشش ژاکت و مانتو بر تن دارد و دختر جوان دیگر پوشش چادر و مقنعه. زنی که پشت سر این دو نفر قرار دارد و سرمست از حضور در ورزشگاه و نتیجه مسابقه

مهرماه ۱۳۹۸ در تقویم ورزش و فوتبال ملی ایران تاریخی ویژه و به‌یادماندنی است. ویژه و خاص بودگی این تاریخ تقویمی نه از حیث برد و باخت درون زمین که ناظر به امر فرامتنی یا پیرامتنی حول ورزش فوتبال ملی ایران و امر اجتماعی بود. تیم ملی ایران در مقدماتی جام جهانی ۲۰۲۲ در استادیوم آزادی در تاریخ ۱۸ مهرماه به مصاف کامبوج رفت که این بازی اولین حضور زنان برای تماشای بازی فوتبال است. تیم ایران این مسابقه را در نهایت با نتیجه چهارده بر صفر برنده شد و در مسیر صعود به جام جهانی به مسابقات خود ادامه داد. آنچه این مسابقه را منحصر به فرد ساخت این بود که برای نخستین مرتبه به‌صورت رسمی مسئولان فوتبال و ورزش کشور و مقامات فراورزشی نیز این امر را پذیرفتند که زنان نیز می‌توانند به‌صورت رسمی و تعریف شده در ورزشگاه آزادی و یک مسابقه ملی حاضر شوند و با خرید بلیت مسابقه در سکوهای ورزشگاه حاضر شده و دوشادوش مردان ایرانی به‌عنوان هواداران پروپاقرص ایرانی به تشویق تیم کشور بپردازند. صدور این مجوز از سوی مقامات مسئول ورزشی کشور و اعلام رسمی آن شور و امید وافر در بین زنان هوادار فوتبال ملی ایرانی ایجاد کرد. بر اساس خبرهای منتشر شده ابتدا یک جایگاه به زنان اختصاص داده شده بود که با پایان یافتن ۷۵۰ بلیت آن سه جایگاه دیگر نیز به زنان اختصاص یافت و مجموع بلیت‌ها به چهار هزار رسید. جالب آنکه این تعداد بلیت تنها در چند دقیقه فروخته شد. زنان با شور و هیجان وافر در ورزشگاه حاضر شدند و تمام توجهات را چه در سطح داخلی و چه بین‌المللی به خود اختصاص دادند